

สรุปแนวคำวินิจฉัยหรือคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ

จัดทำโดย สำนักมาตรฐานงานคดีรัฐธรรมนูญ^๑

เนื่องจากคดีทางรัฐธรรมนูญเป็นข้อพิพาทในทางมหาชนซึ่งมีลักษณะบางประการเหมือนกับคดีปกครอง แต่ก็มีลักษณะที่แตกต่างไปจากคดีปกครอง เพราะคดีทางรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่แล้วจะเกี่ยวข้องกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ เช่น คณะรัฐมนตรี รัฐสภา สมาชิกวุฒิสภา หรือผู้แทนราษฎร องค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีฐานอำนาจมาจากรัฐธรรมนูญ หากพิจารณาหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญไทย อาจแบ่งอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญออกได้เป็น ๖ กลุ่ม ดังนี้ (๑) การตรวจสอบกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (๒) การควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย และการตรวจสอบกระบวนการตราพระราชกำหนด (๓) การตรวจสอบการดำเนินการภายในของงานของรัฐบาล (๔) การวินิจฉัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพและคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภา และรัฐมนตรี (๕) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ (๖) พิจารณาวินิจฉัยการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล จากข้อพิพาทในทางรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญนำไปสู่การคุ้มครองหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีการออกคำสั่งมาตรการคุ้มครองชั่วคราวซึ่งในหลายกรณี ในกรณีคดีรัฐธรรมนูญที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวไว้โดยเฉพาะแล้ว ซึ่งมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวจะมีผลในทันทีเมื่อศาลรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือศาลมีคำสั่งจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัย เช่น คดีที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวไว้ในมาตรา ๑๔๘ วรรคสอง ว่า “ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาขึ้นทูลเกล้าฯ มิได้” หรือคดีที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหารจะใช้บังคับแก่คดีใดคดีหนึ่งหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ รัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวไว้ว่า “ให้ศาลเหล่านั้นระงับการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ” อันเป็นมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวที่เป็นไปโดยผลของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจได้ หรือกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลง หรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และความในวรรคสอง ของมาตรา ๘๒ ยังได้บัญญัติต่อไปว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้อง

^๑ กลุ่มงานพัฒนามาตรฐานงานคดี สำนักมาตรฐานงานคดีรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

มีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย การให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการออกคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยนี้เองที่เรียกว่า “คำสั่งคุ้มครองชั่วคราว” ซึ่งเป็นมาตรการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเอง นอกจากจะใช้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกแล้ว มาตรการดังกล่าวยังนำมาใช้กับกรณีของรัฐมนตรีด้วย กรณีที่มีปัญหาว่าความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๗๐ แต่นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญหรือบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญาของศาลรัฐธรรมนูญจำเป็นจะต้องกำหนดประเภทคดีในกลุ่มที่ศาลสามารถออกมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ ซึ่งไม่ใช่กรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดเรื่องมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้เฉพาะแล้ว

ในอดีตมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญตามกฎหมายวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มิได้กล่าวถึงการใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญไว้ แต่ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติส่วนวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไว้ในมาตรา ๒๑๖ วรรคหก ว่า “วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และมาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติว่า “ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ ศาลรัฐธรรมนูญได้ประกาศใช้ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญดังกล่าว โดยในข้อกำหนดดังกล่าวแม้จะมีได้กล่าวถึงการใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญไว้โดยตรง แต่ในบททั่วไปข้อ ๖ วรรคสอง ได้กำหนดให้ “วิธีพิจารณาใดซึ่งข้อกำหนดนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ และไม่ขัดต่อข้อกำหนดนี้” อันเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายที่สามารถตีความไปได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำวิธีการคุ้มครองชั่วคราวในคดีแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค ๔ ลักษณะ ๑ วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา ตั้งแต่มาตรา ๒๕๓ ถึงมาตรา ๒๗๐ นำมาใช้ในคดีรัฐธรรมนูญเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ ซึ่งที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญเคยนำมาใช้ในการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวในคดีรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ เรื่อง^๒ ได้แก่ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๒๒/๒๕๕๕ กรณีผู้ถูกร้องเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีผลเป็นการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งฉบับ เป็นการทำลายหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขว่าเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ หรือไม่

^๒ คดีระหว่าง พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ นายวันชัย ชำนาญกิจ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ นายวรินทร์ เทียมจรัส และนายบวร ยสินทร กับคณะ เป็นผู้ร้อง กับประธานรัฐสภา คณะรัฐมนตรี พรรคเพื่อไทย พรรคชาติไทยพัฒนา นายสุนัย จุลพงศธร กับคณะ และนายภราดร ปริศนานันทกุล กับคณะ เป็นผู้ถูกร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘

ซึ่งในระหว่างการศึกษาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งรัฐสภาการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ไว้ก่อน จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๔ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๖ ดังกล่าวนั่นเอง

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติส่วนวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไว้ในมาตรา ๒๑๐ วรรคสอง ว่า “การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๑ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ได้บัญญัติให้มีมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญไว้ อย่างชัดเจนโดยเฉพาะเป็นครั้งแรก โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงและคำร้องของผู้ร้องมีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำร้อง เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่กรณีได้ยื่นคำขอให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยและออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล” และวรรคสอง บัญญัติว่า “มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น”

สำหรับข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง ได้แก่ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในหมวด ๒ การพิจารณา ส่วนที่ ๕ มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ข้อ ๓๗ ถึงข้อ ๔๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย สรุปได้ดังนี้

๑. การยื่นคำขอกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

๑.๑ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอมาในคำร้องหรือคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรืออาจยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก่อนศาลวินิจฉัยคดี เพื่อให้ศาลมีมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ทั้งนี้ คำขอดังกล่าวมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สำคัญ ๒ ประการ ดังนี้

(๑) ผู้ยื่นคำขอจะต้องแสดงให้ศาลเห็นอย่างชัดแจ้งว่า คำร้องของผู้ร้องจะต้องมีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำร้อง เพื่อขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวที่ขอให้ศาลคุ้มครองนั้นเป็นประโยชน์แก่การบังคับตามคำวินิจฉัยหรือคำร้องของผู้ร้องมี “น้ำหนักคดี (Strength of the case)” หรือมีพยานหลักฐานอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำร้องหลักได้หรือไม่ เฉกเช่นการขอคุ้มครองชั่วคราวในคดีแพ่งและคดีปกครอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการนำมาประกอบการพิจารณาใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดมาตรการ

หรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยของศาลมาใช้ในคดีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวไว้โดยเฉพาะ หรือที่เรียกว่า “หลักการคำนึงถึงน้ำหนักคดีในการใช้ดุลพินิจของศาล (Balance of Inconvenience)” อันเป็นหลักการเปรียบเทียบความเสียหายหรือเดือดร้อนที่จะเกิดแก่คู่กรณีแต่ละฝ่ายหากศาลอนุญาตหรือไม่อนุญาต เพื่อที่จะเลือกใช้ดุลพินิจไปในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือเดือดร้อนน้อยที่สุด หากเปรียบเทียบได้เช่นเดียวกับหลักความจำเป็น (Principle of Necessity) อันเป็นหลักการหนึ่งของหลักความได้สัดส่วนหรือหลักความพอสมควรแก่เหตุ (Principle of Proportionality) นั้นเอง คดีที่ศาลรัฐธรรมนูญนำหลักการดังกล่าวมาใช้ส่วนใหญ่จะเป็นคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่

(๒) การขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว จะต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่า ประสงค์ให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวอย่างไร ภายใต้เงื่อนไข ๒ ประการ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างก็ได้ (ข้อ ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง) กล่าวคือ

ก. เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง ได้แก่ (เทียบเคียงคำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๒ การลาออกเป็นการระงับยับยั้งความเสียหายจากการกระทำอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่กำลังดำเนินอยู่หรืออาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ได้เสียยิ่งกว่าการถูกสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่) (คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ และคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและการคัดค้านโต้แย้งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานสำคัญของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ หรือ

ข. เพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงอย่างไร

๑.๒ ในกรณีที่ไม่มีคำขอของคู่กรณี แต่พฤติการณ์แห่งคดีมีความจำเป็นรีบด่วน ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณีได้ โดยไม่ต้องไต่สวนและไม่ต้องรับฟังความเห็นของคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องก่อนก็ได้ (ข้อ ๓๗ วรรคสาม และข้อ ๓๙ วรรคสอง) กรณีศาลเห็นเองที่จะกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวแม้คู่กรณีไม่ได้ยื่นคำร้องขอ โดยที่ศาลจะไต่สวนก่อนหรือไม่ก็ได้ นั้น โดยศาลจะพิจารณาว่า ผู้ร้องมีสิทธิที่จะร้องต่อศาลหรือไม่ ดังตัวอย่างคำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๒^๓ (กรณีคำร้องของนายสิระ เจนจาคะ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ไต่สวนข้อเท็จจริง และให้นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ผู้ถูกร้อง หยุดปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า ในคดีนี้ คู่กรณีได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง และนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ผู้ถูกร้อง ส่วนนายสิระ เจนจาคะ แม้จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่มิใช่คู่กรณีและมีผู้เกี่ยวข้องในคดีนี้ ศาลจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องขอ ดังกล่าว) และตัวอย่างเรื่องพิจารณาที่ ต. ๓๐/๒๕๖๔^๔ (กรณีนายภัทรพงศ์ ศุภักษร ผู้ร้องเรียนที่ ๑๘

^๓ โปรดดู รายงานการพิจารณาคดี ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๖๒

^๔ โปรดดู ข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑/๒๕๖๔ วันพุธวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔ (เรื่องพิจารณาที่ ต. ๓๐/๒๕๖๔)

ต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย โดยให้ยุติหรือชะลอการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ซึ่งศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า นายภัทรพงศ์ ศุภักษร มีผู้ร้องในคดีนี้ คำร้องดังกล่าวมีลักษณะเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๕ ซึ่งจะทำให้กระทำได้โดยผู้ร้องเท่านั้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องดังกล่าว นอกจากนั้นศาลยังเห็นว่า ยังไม่มีเหตุป้องกันความเสียหายหรือความรุนแรงอันใกล้จะถึง จึงไม่เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑) หรือคดีหลักอยู่ในเงื่อนไขที่ศาลจะสามารถรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่ (ดังตัวอย่างคำสั่งที่ ๖๗/๒๕๖๒ คำสั่งที่ ๔๘/๒๕๖๓ และคำสั่งที่ ๑๙/๒๕๖๔ กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ได้ นั้น นอกจากต้องพิจารณาช่องทางและกระบวนการส่งคำร้องแล้ว ยังต้องพิจารณาเนื้อหาของคำร้องประกอบด้วยว่ามีมูลกรณีที่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย) อาจกล่าวสรุปได้ว่า จะต้องเป็นคดีที่ศาลรับคำร้องหลักแล้วหรือคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแล้วนั่นเอง

๒. กรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งไม่รับคำร้องขอมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการเห็นว่าคำขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยโดยยื่นโดยไม่มีข้ออ้างหรือข้อเท็จจริงเพียงพอหรือไม่เกิดผลหรือสาระอันควรได้รับการพิจารณา หรือไม่มีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำขอให้สั่งไม่รับคำร้องดังกล่าว (ข้อ ๓๘)

๓. การดำเนินการก่อนมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว

๓.๑ เมื่อศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งรับคำขอตามข้อ ๓๗ วรรคหนึ่ง และส่งสำเนาคำขอให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งทำคำคัดค้านคำขอนั้นแล้ว ให้ศาลนัดไต่สวนคำขอโดยเร็วเพื่อให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลตามข้ออ้างหรือข้อคัดค้านของแต่ละฝ่าย และให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวโดยไม่ชักช้า (ข้อ ๓๙ วรรคหนึ่ง)

๓.๒ ในกรณีที่มิเกิดฉุกเฉินรีบด่วนเป็นกรณีพิเศษและมีเหตุจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามที่เห็นสมควรแก่กรณีได้โดยไม่ต้องไต่สวนและไม่ต้องรับฟังความเห็นของคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องก่อนก็ได้ (ข้อ ๓๙ วรรคสอง)

๔. คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวในคดีรัฐธรรมนูญแต่ละประเภท

๔.๑ มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ทั้งกรณีที่มีคำขอของคู่กรณีตามข้อ ๓ วรรคหนึ่ง และไม่มีคำขอของคู่กรณีตามข้อ ๓๗ วรรคสาม ศาลอาจมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการเฉพาะดังต่อไปนี้ก็ได้ (ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง)

(๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) หากกฎหมายมิได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะอย่างสำคัญ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องนั้นไว้ก่อน หรือชะลอ

การบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น แล้วแต่กรณี

(๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี รอคอยพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำลี้ภัยการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี กระทำการหรือระงับการกระทำใด ๆ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๔) คดีที่ประชาชนหรือชุมชนยื่นคำร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๕ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีไปก่อนหรือรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องอื่นใดไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๕) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๖) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐกระทำการหรือมิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้องจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๗) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่ามติของคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ ศาลอาจมีคำสั่งให้ชะลอการดำเนินการหรือการบังคับการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หรือสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไปก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๘) คดีที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎหมายอื่น ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอหรือคู่กรณีในระหว่างการพิจารณาคดี หรือสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตามคำขอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณีจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ข้อสังเกต คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙ ได้วางหลักสำคัญไว้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ กำหนดให้ประเภทคดีที่จะคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยให้เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่า

ด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดรูปแบบของการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามแต่ละประเภทคดีไว้ในข้อ ๔๐ (๑) - (๘) นั้น ซึ่งมีได้รวมถึงในกรณีคดีอื่นที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวไว้โดยเฉพาะแล้ว เช่น คดีที่ขอให้ศาลพิจารณา วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ หรือคดีที่ขอให้ศาลพิจารณา วินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหารจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือคดีที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยสมาชิกภาพของสมาชิก สภาชิกสภาสิ้นสุดลงหรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือคดีที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยการสิ้นสุดของ ความเป็นรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐

๔.๒ การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ต้องกระทำเพียงเท่าที่ จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี และต้องเป็นไปเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การ แก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึง (ข้อ ๔๐ วรรคสอง)

๔.๓ การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยของศาลให้เป็นที่สุด และให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น แต่กรณีที่มี ข้อเท็จจริงใหม่อันเป็นสาระสำคัญที่ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวขึ้นใหม่ ศาลอาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวใหม่ได้ โดยจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า สองในสามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ การออกคำสั่งแต่ละครั้งให้มีผลใช้บังคับได้ ไม่เกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น (ข้อ ๔๐ วรรคสาม)

จากการศึกษาแนวคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อน การวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ สามารถสรุปแนวคำวินิจฉัยได้ ๒ กรณี ดังนี้

๑. กรณีมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑

๑) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๒ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ดังนี้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ส่วนคำขอของผู้ร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง กำหนดมาตรการหรือวิธีการอื่นเป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ นั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่ง ให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง แล้ว จึงยังไม่มีเหตุจำเป็นที่จะกำหนด มาตรการหรือวิธีการคุ้มครองชั่วคราวใด ๆ อีก

๒) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔ - ๑๕/๒๕๖๗ เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ หรือไม่

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และขอให้กำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย โดยมีคำสั่งให้ชะลอหรือระงับการดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาไว้เป็นการชั่วคราวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ดังนี้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ในส่วนคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย นั้น เห็นว่า ไม่ปรากฏว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง อีกทั้งหาก กกต. เห็นว่าจะเกิดความเสียหายดังกล่าวย่อมมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการได้ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงไม่กำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

๓) คำวินิจฉัยที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๑๕/๒๕๖๘ เรื่อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอความเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ และร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ มีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง หรือไม่

คดีนี้ ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม ดังนี้

๑. มีคำวินิจฉัยให้ผู้ถูกร้องสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม

๒. มีคำวินิจฉัยให้ผู้ถูกร้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ผู้ถูกร้องมีส่วนโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ที่ผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ เป็นเงินจำนวน ๑๗๘,๑๒๕,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม และวรรคสี่

๓. มีคำวินิจฉัยให้ผู้ถูกร้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ผู้ถูกร้องมีส่วนโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการจะได้อ้างอิงงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ที่ผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ เป็นเงินจำนวน ๕๙๓,๕๖๐,๘๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสามและวรรคสี่

๔. มีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย โดยให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร และมีคำสั่งให้ผู้เกี่ยวข้องระงับ

การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายของโครงการทั้งสาม ตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้รับการจัดสรร

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ดังนี้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม หรือไม่ เห็นว่า การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม ต้องอยู่ในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา เนื่องจากเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับขั้นตอนของการอนุมัติงบประมาณในกระบวนการทางนิติบัญญัติ ของร่างกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย โดยแยกผู้มีอำนาจอนุมัติงบประมาณ ผู้มีอำนาจจัดทำงบประมาณ และผู้มีอำนาจบริหารงบประมาณ ออกจากกัน ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบระหว่าง การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการสิทธิ เสรี ประณัติ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้ตนมีส่วนไม่ว่า โดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ได้รับการพิจารณาเสร็จสิ้น และเป็นกฎหมายที่ใช้ บังคับแล้ว จึงไม่อยู่ในขั้นตอนของการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายในกระบวนการทางนิติบัญญัติ กรณีไม่ต้อง ด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม ประกอบพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๗) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ไม่รับคำร้องในส่วนนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย ส่วนคำขอให้ผู้ถูกร้องชดใช้เงินคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย และคำขอให้ กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยให้ผู้เกี่ยวข้องระงับการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายของ โครงการทั้งสามตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้รับการจัดสรร เมื่อไม่รับคำร้องกรณีดังกล่าวแล้ว จึงไม่รับพิจารณาวินิจฉัยคำขอส่วนนี้ด้วย

สำหรับคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัย ให้ผู้ถูกร้อง หยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร และให้ผู้ถูกร้องชดใช้เงินคืน พร้อมดอกเบี้ย เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ อยู่ใน ระหว่างการพิจารณา ยังไม่มีความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรง กรณีไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ให้ยกคำขอส่วนนี้”

๔) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๙ เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นายภูมิธรรม เวชยชัย รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ดังนี้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ส่วนคำร้องเพิ่มเติมและเอกสารประกอบ ฉบับลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๘ ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ กำหนดให้ประเภทคดีที่จะคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยให้เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๐ กำหนดรูปแบบของการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามแต่ละประเภทคดีซึ่งมิได้รวมถึงคดีที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยการสิ้นสุดของความเป็นรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ อีกทั้งในชั้นนี้พฤติการณ์แห่งคดียังไม่ปรากฏความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาภายหลัง หรือมีความรุนแรงอันใกล้จะถึง อันจะเป็นเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย จึงยกคำขอตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓๘”

๕) คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๓/๒๕๖๖ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

คดีนี้ ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย กรณีการเปิดเผยข้อมูลของผู้ร้องอยู่ระหว่างไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีกล่าวหาพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ สรุปได้ว่า

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้องค์กรอิสระมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องที่เป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กรอิสระตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป ซึ่งการยื่นคำร้องในกรณีดังกล่าวจะต้องเป็นหน้าที่และอำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยตรง หรือมีการกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เมื่อรัฐธรรมนูญได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) และ (๔) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๘ กรณีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการมิใช่หน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยตรง แต่เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ บุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ย่อมมีสิทธิขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารทางราชการดังกล่าว หากมีข้อโต้แย้งประการใดย่อมเป็นหน้าที่และ

อำนาจของศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา กรณีตามข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องมิใช่ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔ และเมื่อมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว คำขอให้มีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ย่อมเป็นอันตกไปด้วย

๖) คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๗/๒๕๖๔ เรื่อง นายวสุ งามสม (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๔ และขอให้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ เพื่อป้องกันความเสียหายหรือป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึง ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ สรุปได้ว่า

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากผู้ร้องมิใช่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำใดที่อ้างว่าละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ และเมื่อมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว คำขออื่นย่อมเป็นอันตกไป

๒. กรณีคดีรัฐธรรมนูญที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวไว้โดยเฉพาะแล้ว ได้แก่ การหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

(ก) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญกรณีศาลมีคำสั่งให้ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่

๑) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๖๒ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายณวัธ เตชะเจริญสุข สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ตามคำร้องศาลจังหวัดขอนแก่นได้มีคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิตผู้ถูกร้อง โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ และศาลจังหวัดขอนแก่นได้ออกหมายจำคุกกระหว่างอุทธรณ์ผู้ถูกร้องนับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป กรณีจึงปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้องแล้ว ดังนั้น จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยนับแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒”

๒) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๒ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายณัฏฐ์ จีรุงเรืองกิจ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ตามคำร้องตลอดระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลง ผู้ถือหุ้นในบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ทุกครั้งจะส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ. ๕) ระบุวัน ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นพร้อมมีหนังสือนำเสนอนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งแตกต่างจากการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นในคดีนี้ตามเอกสารประกอบคำร้องไม่ปรากฏว่ามีการประชุมวิสามัญ ผู้ถือหุ้นจึงปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีการฉ้อโกงที่ถูกร้อง ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้อง อาจก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและการคัดค้านโต้แย้งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานสำคัญของที่ประชุม สภาผู้แทนราษฎรได้ จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมี คำวินิจฉัยนับแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และมีหนังสือแจ้งให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทราบ”

ต่อมาศาลได้พิจารณาคำร้องของผู้ถูกร้อง ฉบับลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๒ ขอให้ ศาลพิจารณาคำร้องขอให้ยกเลิกคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนกว่าศาลจะ มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง โดยเร่งด่วน ศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่า “กรณียังไม่ปรากฏพฤติการณ์อันเป็นเหตุให้ เปลี่ยนแปลงคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่เดิม จึงให้ยกคำร้องขอดังกล่าว และแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ”

๓) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๔ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายเทพไท เสนพงศ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ตามคำร้องศาลจังหวัดนครศรีธรรมราชมีคำพิพากษา ลงโทษจำคุกผู้ถูกร้อง ๒ ปี ไม่รอลงโทษ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนดสิบปีนับแต่ วันที่มีคำพิพากษา กรณีปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฉ้อโกงที่ถูกร้อง จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนับแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๓ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยและ แจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ”

๔) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๒/๒๕๖๔ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ตามคำร้องศาลอาญามีคำพิพากษาลงโทษจำคุก ผู้ถูกร้องทั้งห้า และคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญา และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๕ มีกำหนดห้าปีนับแต่วันมีคำพิพากษากรณีปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฉ้อโกงที่ถูกร้อง

จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งห้าหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ จนกว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และให้แจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ”

๕) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๕ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายสำลี รักสุทธี สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ตามคำร้องศาลจังหวัดมหาสารคามมีคำพิพากษาว่า ผู้ถูกร้องกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และวรรคสอง ประกอบ มาตรา ๓๓๖ ทวิ และคดีถึงที่สุดแล้ว ประกอบกับผู้ร้องส่งสำเนาคำพิพากษาดังกล่าวและสำเนา หนังสือรับรองคดีถึงที่สุดพร้อมรับรองความถูกต้องจากศาลจังหวัดมหาสารคาม กรณีปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนับแต่วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ”

๖) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๕ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรี ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับคำขอของผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรีจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ศาลพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏ เหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง จึงมีมติเสียงข้างมาก ให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัย”

๗) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๗ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรี ของนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับการสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง และหากให้ผู้ถูกร้องยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารราชการแผ่นดิน จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ รัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย”

๘) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๗ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายพิธา ลิ่มเจริญรัตน์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับคำขอให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสาร ประกอบคำร้อง ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) อยู่ในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงว่าเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ มิต้อง คำนึงถึงจำนวนหุ้นว่าเท่าใด จะสามารถครอบงำการบริหารกิจการหรือไม่ ดังนั้น หลักฐานทะเบียนผู้ถือหุ้น วัตถุประสงค์ตามหนังสือบริคณห์สนธิและแบบนำเสนองบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นเหตุเพียงพอให้ผู้ร้องควรเชื่อว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง ประกอบกับ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและการคัดค้านโต้แย้งเป็นอุปสรรคต่อการ ดำเนินงานสำคัญของที่ประชุมรัฐสภาและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติ หน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย”

๙) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๘ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของนายสมชาย เล่งหลัก สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และ มาตรา ๙๘ (๕) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับคำขอให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิก วุฒิสภามารัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง กรณีปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย”

๑๐) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๖๘ เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรี ของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับคำขอให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรีนั้น เห็นว่า ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม

ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง จึงให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรีนับแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย”

๑๑) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๙ เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายภูมิธรรม เวชยชัย รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับกรณีตามคำร้องเพิ่มเติมและเอกสารประกอบฉบับลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยถึงที่สุด เห็นว่า... ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่และอำนาจในการสั่งและปฏิบัติราชการในฐานะผู้บังคับบัญชาข้าราชการกระทรวงยุติธรรม อันรวมไปถึงกรมสอบสวนคดีพิเศษ ขอให้จริงตามคำร้องเพิ่มเติมและเอกสารประกอบ ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีกรณีตามที่ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ หยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเฉพาะในฐานะผู้กำกับดูแลกรมสอบสวนคดีพิเศษและรองประธานกรรมการคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ นับแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย”

ข้อสังเกต โดยทั่วไป การหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง จะเป็นการสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ถูกร้องว่าขาดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามหรือการขัดกันแห่งประโยชน์ เช่น ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๔ และคำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๖๔) หรือตำแหน่งรัฐมนตรี (คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๘ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗) โดยเป็นการหยุดปฏิบัติหน้าที่ในอำนาจที่มีทั้งตำแหน่ง ไม่ใช่เพียงหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง ซึ่งนับว่าคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙ เป็นคดีแรกที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเฉพาะในฐานะผู้กำกับดูแลกรมสอบสวนคดีพิเศษและรองประธานกรรมการคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗

ข) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญกรณีศาลมีคำสั่งไม่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่

๑) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๑ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายดอน ปรมัตถ์วินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ในข้อที่ว่าสมควรที่จะมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือไม่ แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๗๐ วรรคสาม บัญญัติว่า หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง และเอกสารประกอบแล้ว ในชั้นนี้ยังไม่ปรากฏมูลเหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมหรือการบริหารราชการแผ่นดินแต่ประการใด กรณียังไม่มีเหตุอันควรสงสัยที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ไว้ก่อนตามบทบัญญัติดังกล่าว”

๒) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑/๒๕๖๒ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๕) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ในคดีนี้ไม่มีการตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง จึงไม่ปรากฏเอกสารหลักฐานอื่นใดให้ใช้เป็นฐานแห่งการพิจารณา คงมีเพียงเอกสารประกอบคำร้องที่แสดงถึงสถานะการดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติของผู้ถูกร้องและการอ้างอิงคำพิพากษาของศาล ในคดีอื่นที่ผู้เสนอคำร้องเห็นว่าผู้ถูกร้องเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ อันเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของผู้เสนอคำร้องเท่านั้น และกรณีตามคำร้องเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือไม่ ประกอบกับการให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ย่อมจะเกิดความเสียหายต่อความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ อีกทั้งไม่ปรากฏว่าผู้ร้องและผู้เสนอคำร้องได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง กรณีจึงยังไม่มีเหตุอันควรสงสัยที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง”

๓) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๖๓ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสิระ เจนจาคะ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ข้อเท็จจริงตามคำร้องยังไม่ปรากฏว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ในชั้นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง”

๔) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๖๓ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวปาริณา ไกรคุปต์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวศรีนวล บุญลือ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องทั้งสองมีกรณีตามที่ถูกร้อง ในชั้นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

๕) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๑๙/๒๕๖๓ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๔๑ คน สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “คำขอให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่าจะต้อง “ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง” แต่คดีนี้ผู้ร้องไม่ได้ตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง คงมีเอกสารประกอบคำร้องเพียงหนังสือรับรองห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทระบุรายละเอียดวัตถุที่ประสงค์กับสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นเท่านั้น ไม่ปรากฏแบบแสดงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนบริษัทตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ ๘๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ยื่นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท (แบบ สสช.๑) และแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช. ๓) ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทว่ามีรายได้จากการประกอบกิจการใด กรณียังไม่มี ความชัดเจนว่าผู้ถูกร้องทั้งสามสืบสองประกอบธุรกิจใด ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริงให้ยุติต่อไป เมื่อยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องทั้งสามสืบสองมีกรณีตามที่ถูกร้อง ในชั้นนี้ยังไม่เข้าเงื่อนไขที่จะสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามสืบสองหยุดปฏิบัติหน้าที่”

๖) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๖๓ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๓๓ คน สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “การสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามสืบสองหยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่าจะต้อง “ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง” แต่คดีนี้ผู้ร้องไม่ได้ตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง คงมีเอกสารประกอบคำร้องเพียงหนังสือรับรองห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทระบุรายละเอียดวัตถุที่ประสงค์กับสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นเท่านั้น ไม่ปรากฏแบบแสดงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนบริษัท ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ ๘๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ยื่นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท (แบบ สสช. ๑) และแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช. ๓) ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทว่ามีรายได้จากการประกอบกิจการใด กรณียังไม่มี ความชัดเจนว่าผู้ถูกร้องทั้งสามสืบสองประกอบธุรกิจใด ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริงให้ยุติต่อไป เมื่อยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องทั้งสามสืบสองมีกรณีตามที่ถูกร้อง ในชั้นนี้ยังไม่เข้าเงื่อนไขที่จะสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามสืบสองหยุดปฏิบัติหน้าที่”

๗) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๙/๒๕๖๓ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ในชั้นนี้ศาลจึงยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง”

๘) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๔ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) และความเป็นรัฐมนตรีของร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๐) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับการพิจารณากรณีให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องยังไม่มีเหตุอันควรสงสัยที่จะมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งว่าผู้ถูกร้องไม่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง”

๙) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๖๔ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายไพบูลย์ นิติตะวัน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบมาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับการพิจารณากรณีให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยที่จะมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งว่าผู้ถูกร้องไม่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง”

๑๐) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๖๔ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสิระ เจนจาคะ สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “การพิจารณากรณีให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงตาม คำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยที่จะมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งว่าผู้ถูกร้องไม่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง”

๑๑) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑/๒๕๖๗ เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรี ของนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี และนายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับการสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หยุดปฏิบัติหน้าที่ นายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือไม่ เห็นว่า ในชั้นนี้ศาลรัฐธรรมนูญยังไม่สั่งให้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ หยุดปฏิบัติหน้าที่”

๑๒) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๙ เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรี ของนายภูมิธรรม เวชยชัย รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า “สำหรับคำขอให้ผู้ถูกร้องทั้งทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่ รัฐมนตรีนั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณี ตามที่ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่”

ต่อมาผู้ร้องคำร้องเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘ และศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้วเห็นว่า

“สำหรับกรณีตามคำร้องเพิ่มเติมและเอกสารประกอบ ฉบับลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัย ถึงที่สุด เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง ในชั้นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หยุดปฏิบัติหน้าที่”

จากการศึกษาสามารถสรุปแนวคำวินิจฉัยหรือคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นเกี่ยวกับกำหนด มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก กรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเกี่ยวกับกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑

ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ ๑๔ - ๑๕/๒๕๖๗ คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๘ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙ คำสั่งที่ ๒๗/๒๕๖๔ และคำสั่งที่ ๕๓/๒๕๖๖

หมายเหตุ : คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๒ และคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙ มีประเด็นเกี่ยวกับหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง และเกี่ยวกับกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ทั้งสองกรณี

กลุ่มที่ ๒ กรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเกี่ยวกับหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง โดยแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มย่อย ดังนี้

(ก) กรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง แบ่งออกเป็น ๓ กรณี ดังนี้

๑) กรณีนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ (นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม) คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๕ (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๘ (นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี) และคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙ (พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม)

๒) กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๒ (นายณวัธ เตชะเจริญสุข) คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๒ (นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ) คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๔ (นายเทพไท เสนพงศ์) คำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๖๔ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕ คน) คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๕ (นายสำลี รักสุทธี) และคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ (นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์)

ข้อสังเกต : คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๔ คำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๖๔ คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๕ คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๕ คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๘ คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๘ และคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙ (เฉพาะผู้ร้องที่ ๒) ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาไปในลักษณะทำนองเดียวกันว่าปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้องแล้ว จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ส่วนคำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ และคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ (ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาไปในลักษณะทำนองเดียวกันว่าปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและการคัดค้านโต้แย้งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานสำคัญของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

๓) กรณีสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๘ (นายสมชาย เล่งหลัก)

(ข) ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง โดยแบ่งออกเป็น ๓ กรณี ดังนี้

๑) กรณีนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๑ (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๖๒ (นายดอน ปรมัตถ์วินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ) คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๒๙/๒๕๖๓ (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม) คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๗ (นายเศรษฐา ทวีสิน

นายกรัฐมนตรี) และคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙ (นายภูมิธรรม เวชยชัย รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม)

๒) กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๖๓ (นายสิระ เจนจาคะ) คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๓ (นางสาวปาริณา ไกรคุปต์ และนางสาวศรีนวล บุญลือ) คำวินิจฉัยที่ ๑๘ - ๑๙/๒๕๖๓ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๔๑ คน) คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๓ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๓ คน) คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๔ (นายไพบุลย์ นิติตะวัน) และคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๖๔ (นายสิระ เจนจาคะ)

๓) กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีทั้งสองตำแหน่ง ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๖๔ (ร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า)

ข้อสังเกต : คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๑ คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๖๓ คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๓ คำวินิจฉัยที่ ๒๙/๒๕๖๓ คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๖๔ คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๔ คำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๖๔ และคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙ (เฉพาะผู้ร้องที่ ๑) (ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาไปในลักษณะทำนองเดียวกันว่ายังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ในชั้นนี้ศาลจึงยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง) ส่วนคำวินิจฉัยที่ ๑๘-๑๙/๒๕๖๓ และคำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๓ (ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาไปในลักษณะทำนองเดียวกันว่ากรณียังไม่มี ความชัดเจนว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริงให้ยุติต่อไป ในชั้นนี้ยังไม่เข้าเงื่อนไขที่จะสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่)

นอกจากนี้ ยังพบว่า คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๒ ซึ่งคดีนี้ แม้ว่าศาลไม่ได้นำเรื่องการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง มาใช้โดยตรงก็ตาม แต่เมื่อมีการลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ศาลได้นำเหตุการณ์ออกมาเทียบเคียงกับกรณีการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง โดยถือได้ว่าการลาออกเป็นการระงับยับยั้งความเสียหายจากการกระทำอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่กำลังดำเนินอยู่หรืออาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ได้เสียยิ่งกว่าการถูกสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ โดยเป็นการแสดงเจตนาของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเอง มิได้เกิดจากคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ โดยศาลให้เหตุผลว่า “รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม บัญญัติให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) โดยอนุโลม โดยมาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติไว้ในกรณีหากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยลาออกเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยในคดีนี้ การลาออกจากตำแหน่งดังกล่าว แม้จะเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๒) ก็ตาม แต่ก็เป็นคนละเหตุกันกับเหตุตามคำร้องนี้ ซึ่งมีได้มีผลทำให้เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ตามคำร้องนี้จำต้องระงับไปด้วย และเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับกรณีการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ถือได้ว่าการลาออกมีผลเป็นการระงับยับยั้งความเสียหายจากการกระทำอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่กำลังดำเนินอยู่หรือที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๔ เช่นกัน อีกทั้งการลาออกยังมีผลเป็น

การระงับยับยั้งความเสียหายจากการกระทำอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่กำลังดำเนินอยู่หรือที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้เสียยิ่งกว่าการถูกสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ โดยที่เป็นการแสดงเจตนาของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเอง มิได้เกิดจากคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๘) ได้บัญญัติถึงลักษณะต้องห้ามของการเป็นรัฐมนตรีไว้ว่าต้องไม่ใช่ผู้เคยพ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ มาแล้วยังไม่ถึงสองปีนับแต่วันแต่งตั้ง ซึ่งมีลักษณะในเชิงลงโทษผู้กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ การจะวินิจฉัยให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) มีผลนับแต่เมื่อใดนั้น จำต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นดังกล่าว ดังนั้น การวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมากจึงกำหนดให้มีผลนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ลาออกจากตำแหน่ง คือ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒”